

Edicions inèdites

El *Diccionari de la literatura catalana* diu que entre les darreres peces de Raimon Àvila i Castells (Barcelona, 1962) es destaquen *L'ombra de Sandip* (1990), *Mombasa* (1991), *El bosc* (1995) i *Oracle* (1997). Cap d'aquestes obres no existeixen com a obres editades els anys indicats, i tampoc no s'han estrenat: són inèdites.

Centenari desaprofitat

Editorial Empúries diu a la contracoberta de la novel·la *Alliberament*, de Sándor Márai (1900-1989), que va quedar inèdita fins el 2001. *Szabadulás*, títol original de l'obra, va ser publicada per l'editorial Helikon Kiadó a Budapest l'any 2000, arran del centenari del naixement de l'escriptor.

Tan malament

El narrador d'*El cementiri de Praga*, la novel·la d'Umberto Eco, fa referència al "cinisme bonapartista del qual tan bé ('cosi bene') havia parlat Joly". La versió Random House Mondadori-Carme Arenas fa referència al cinisme bonapartista del qual "també" havia parlat Joly.

Etiquetar a mitges

Els responsables del DIEC1 van introduir el sentit figurat del substantiu *etiqueta*, definit com a "mot, concepte, idea, que marca, encasella, classifica, algú o alguna cosa", sentit exemplificat amb la frase "no m'agrada que em posin etiquetes." En conseqüència, també van introduir el sentit figurat del verb *etiquetar*, definit només amb un exemple, aquest: "L'etiqueten de masclista." Ara, els responsables del DIEC2 diuen que el sentit figurat del substantiu és literal, és una accepció pròpia. Però com que no volien treure feina als responsables del futur DIEC3, han decidit que el verb *etiquetar*, utilitzat en la frase "L'etiqueten de masclista", mantingui el seu sentit figurat –que ara anomenen extensiu– i, per tant, encara no sigui literal: ja ho serà al DIEC3.

Vicens Vives va defensar, a Europa, que només Catalunya oferia una base sòlida a la II República

Jaume Vicens Vives (Girona, 1910-Lió, 1960) va defensar la idea que només Catalunya, tot i la preponderància de la CNT en el món obrer català, va oferir una base sòlida al règim de la Segona República, fenomen que s'explica per la posició liberal de la burgesia, la fe republicana dels petits burgesos i la convicció –que s'havia estès l'any 1930 i que els fets havien de confirmar– que el nou règim resoldria el problema de l'autonomia. És a dir, com va dir Josep Pla, amic de l'historiador –bo i seguint Stendhal–, la república espanyola era inviable perquè a Espanya no hi havia republicans.

La idea de Jaume Vicens Vives forma part d'un text que la historiografia catalana desconeixia, si més no, en la seva totalitat, i que va aparèixer, en versió francesa, a l'obra col·lectiva, repartida en diversos volums, *L'Europe du XIXe et du XXe siècle. Problemes et interprétations historiques (1815-1870)*, publicada a Milà per l'editorial Cario Marzorati, entre els anys 1959 i 1967.

Aquest text, traduït del francès al català, s'ha convertit en el llibre *Espanya contemporània (1814-1953)*, publicat per Quaderns Crema. La traducció és de Pau Joan Hernández i l'edició, de Miquel Àngel Martín Gelabert. El curador no ha pogut localitzar l'original escrit en castellà i tramès per Vicens Vives a l'editor italià entre la tardor del 1953 i l'hivern del 1954, i per això ha calgut girar-lo del francès.

Es tracta, diu Martín Gelabert, d'un complet assaig interpretatiu dirigit a un públic europeu que abastava el conjunt de la contemporaneïtat espanyola i s'emblemava coratjosament amb els orígens i repercussions de la guerra civil del 36 i amb la formació del nou estat franquista. En conjunt, conclou, un testimoni historiogràfic de primer ordre, innovador i renovador, perquè integra elements dispersos i marginals de l'ortodòxia acadèmica de la història.

A més, l'estudi té la virtut que no se sotmeté a la censura. Ni a la censura oficial ni a la més subtil i efectiva censura institucional i acadèmica. Per tot això, diu l'editor, és el primer Vicens contemporanista, europeu i "absolutament sincer".

Vicens Vives hi mostra un interès especial a separar l'evolució històrica de Catalunya de la de Castella, i per això escriu que a Catalunya era possible un règim republicà mentre que a Castella era inviable. El fet explica "una vegada més", diu, "les evolucions històriques divergents de dues mentalitats autòctones".

A més, l'única figura que al seu entendre sobresurt dels republicans és la del president de la Generalitat de Catalunya, Lluís Companys, "i això perquè aquesta regió va ser l'única on hi va haver realment una massa republicana i liberal".

El problema, afegeix, és que Companys, en comptes de mantenir Catalunya al marge del conflicte espanyol i erigir-se en àrbitre de la guerra civil, es va veure amb l'obligació de negociar amb els anarquistes i els comunistes, amb l'esperança de poder-se desempallegar dels uns i del altres a la primera ocasió.

Jaume Vicens Vives va poder parlar de la realitat espanyola en una obra col·lectiva publicada a Itàlia.

Lluís Bonada